

100 *A párizsi magyar református gyülekezet. 1934*

MAGYAR REFORMÁTUS GYÜLEKEZETI ÉLET FRANCIAORSZÁGBAN

Az első világháború után Magyarországról és a környező államokból – főként politikai okok miatt – tömeges kivándorlás indult meg Franciaországba. Az ott élő magyarok száma 1925 körül 70–80 000-re tehető, de ez a szám egy bő évtized múlva visszavándorlás vagy továbbköltözés miatt mintegy felére csökkent. Főként Párizsban és környékén, Észak-Franciaország bányái és textilgyárjai közelében, kisebb részben pedig Dél-Franciaországban kerestek új otthonot.

A magyar református gyülekezeti élet megszervezése a franciaországi református egyház segítségével kezdődött, és az 1924/25. tanévben kint tanuló két erdélyi ösztöndíjas teológus nevéhez kapcsolódik. Csekme Ádám északon, Pas-de-Calais megyében, Patay Lajos pedig Párizsban prédikált először magyarul (1925), az erre a célra felajánlott templomokban.

Csekme Ádámot a Société Centrale Evangélique 1925 őszén alkalmazta a magyarok lelkigondozására, 1926. június 14-én pedig megalakult a Magyar Református Missziói Egyház, henein-liétard-i székhellyel, ami egy év múlva került át Lensbe. Az ifjú lelkipásztor egyrészt már beiktatása előtt Bibliákat, hitépítő iratokat kért Baltazár Dezső tiszántúli püspöktől és a párizsi nagykövetségtől, másfelől segítőtársakat hívott maga mellé. (Makóról Rigall János hitoktató lelkész vállalt hosszabb missziói utat 1926 nyarán.) Párizsban ösztöndíjas teológusok szolgáltak, de rendszeresen prédikált Pénzes Sándor presbiter is.

A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje felfigyelt a gyülekezetszervező munkára, és elérte, hogy a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 1927. november 1-től havi 400 pengő rendkívüli államsegélyt folyósítson a franciaországi magyar református missziói állás fenntartására. Később hathatós támogatást nyújtott a Külügyminisztérium is. Az 1930-as években két lelkész (Lensben, Párizsban) és három missziós testvér (Lensben, Roubaix-ban, Párizsban) egzisztenciáját biztosította magyarországi forrás.

A lelkészekre sokféle, erejüket meghaladó feladat várt a gyülekezetépítés, a kulturális és szociális munka terén.

Az igehirdetés, a sákramentumok kiszolgálása nem veszítette el ugyan központi helyét, de hozzá kapcsolódott a hívek számon tartása, lelkipendozása, az állandó családlátogatás, a gyermekek hitoktatása, a vasárnapi iskola és konfirmációi előkészítés biztosítása s az egyesületi élet megteremtése, fenntartása is.

Az anyanyelvű kultúra ápolását megkönnyítette, hogy Franciaországban csütörtönként szünetelt az iskolai tanítás. A gyermekeket ilyenkor a Magyar Otthonokba gyűjtötték össze – ellátásukról is gondoskodtak –, hogy tanítsák őket magyarul írni-olvasni, és elemi szinten megismertessék velük a magyar történelmet és földrajzot. Másfelől elősegítették a felnőttek társadalmi szervezkedését: énekkarok, színjátszó körök, magyar könyvtárak, ünnepélyek, műsoros teacsek megszervezésével az egyházak a társasélet egyik központjává váltak.

Aszociális munka sem szünetelhetett: ennek köre a nyelvi nehézségek és járatlanság miatt a hatóságoknál való közbenjárástól, az orvosnál való tolmácsolásig terjedt. Fokozódó problémát jelentett a szegénység gondozása is. A gazdasági válság erősen sújtotta Franciaországot. Különösen északi részein volt nehéz a magyarok helyzete. Az egyház igyekezett számon tartani a legelesettebbeket, és segíteni őket, amiben és ahogyan csak lehetett (gyűjtéssel, karácsonyi vásárok jövedelmével stb.).

Ezekben a munkákban váltak nélkülözhetetlen segítőtársakká a szociális nővérek. A szolgálat Észak-Franciaországban volt a nehezebb, ahol 1926-ban az egymástól 60 km-re fekvő két város: Lens és Roubaix körzetében 247 családot, 1035 lelket tartott számon a misszió.

A lelkész munkája végzését a mostoha körülmények miatt gyorsan bekövetkező személyi változások meg-megszakították. Folyamatos munka csak 1932-1941 között folyt Dóczi Antal, Kiss Zoltán és Hőgye Mihály szolgálata idején. Az utóbbi azonban Németországba távozott, az ottani reformátusok lelkipendozására, így a lensi lelkipásztori állás 1942-től betöltetlen maradt. A nehézségek ellenére mégis erről a területről indult meg a missziói munka Belgium felé még 1937-ben.

A PÁRIZSI MAGYAR REFORMÁTUS MISSZIÓI EGYHÁZ

Párizsban kedvezőbb volt a helyzet. Itt ugyan 1925-ben még csak hatvan család lépett kapcsolatba az egyházzal, de ez a szám három év alatt – a váltakozó igehirdetők ellenére – megháromszorozódott és további növekedésnek indult.

A gyülekezet első véglegesített lelkipásztora 1929-től Mester János lett, aki Emlékeztető címmel nyomban gyülekezeti havilapot indított. Ebből nőtt ki a Párizsi Magyar Reformátusok Lapja, ami cikkeivel, híradásaival kohéziós erőnek bizonyult. Párizsban

és környékén is többnyire szegény sorsú hívek éltek, egymástól és a használatra kapott francia templomtól egyaránt távol, így a családlátogatások és egyéb egyházi szolgálatok mellett az összetartozás tudatát hasznosan ápolta ez a sajtótermék.

Mester János utóda az 1934. szeptember 1-jén beiktatott Kulifay Imre lett, akinek 1986-ig tartó helybeli szolgálata a Párizsi Magyar Református Missziói Egyház külön korszakát jelenti. Feleségével, az 1985-ben elhunyt Törös Jolánnal – aki 1942-től hivatalosan is szociális védőnőként dolgozott mellette – egyre jobban felpozícionálta az egyház életét, és mélyítette szolgálatait.

Évente meglátogatta a Dél-Franciaországba került magyar reformátusokat, hogy Lyonban és Grenoble-ban magyar nyelvű istentiszteleteket tartson, és kiszolgáltassa az úrvacsora sákramentumát. Gondoskodott arról, hogy a gyülekezet építőeleme legyen a helybeli magyar kolóniának és az egyetemes magyarságnak, ápolja kapcsolatait mind a Magyarországi Református Egyházal, mind a franciaországi protestantizmussal. A fentiekben vázolt általános feladatkörök betöltésén túl a protestáns egyetemi hallgatók és hallgatónők havi bibliatanulmányozó összejöveteleit is vezette. (Ezek mellett külön működött a Református Leánykör és Nőegylet.)

A 24 tagú presbitérium – élén a főgondnokkal, két gondnokkal és pénztárossal – minden hónapban ülésezett. Figyelemmel kísérte a fluktuáló gyülekezet sorsát – a vasárnapi istentiszteletekre átlagosan százan jöttek el – és az egyes egyháztagok problémáit is. Így tudott hatékonyan segíteni. Az egyház pl. 1939-ben az egyházfenntartói járulékokból kerekén 2000 frankot fordított a legszegényebbek megsegítésére.

A II. világháború után Kulifay Imre „emberfeletti erővel küzdött a magyar hadifoglyok felkutatásában, hazaszállításában” – mondta 1986. június 6-án Abán tartott gyászbeszédében egyik megszabadítottja, *Takács Imre*.

„Személyesen járt el a francia kormánynál, a Magyarországról hazatért franciákat is bevonva... 30 ezer magyar ismerte meg őt, mert ennyire tehető azoknak a volt foglyoknak a száma, akiket fellelt a különböző táborokban, akiket visszaadott a családnak, a hazának! Ez a segítség soha nem merülhet feledésbe!”

Kulifay Imre 1946. augusztus 17-én arról számolt be a Konventnek szokásosan megküldött havi jelentésében, hogy Belgiumból – ahová időnként átjárt – 3000, Franciaországból 31 600 hadifogoly tért haza. Másfelől segíteni kellett az újabb bevándorlási hullámmal érkezetteknek éppúgy, mint később 1956. október után.

A magyarországi fejlemények kapcsán az állam 1947 októberétől a számára kiutalt államsegélyt megszüntette. Ezután az Egyházak Világtanácsa támogatta a párizsi egyházat 1966-ig. A segélyezés megszűnte után az egyházközség képtelen volt arra, hogy lelkipásztora számára lakást béreljen, megélhetéséről gondoskodják. Kulifay Imre heti öt napon át taxisofőrként kereste kenyerét tizenhat éven keresztül. A németországi

protestáns egyházak – főként a Diakonisches Werk im Rheinland – figyelték fel erre a nehéz helyzetre, és tették lehetővé, hogy minden idejét és erejét gyülekezetére fordítsa, 1986. május 22-én bekövetkezett haláláig.

Ezt követően testvére, a Németországban szolgáló református lelkész, Kulifay Gyula – 76 éves korában – lépett a helyére. Feleségével együtt gondozta a Párizsban és elővárosaiban számon tartott mintegy 750 egyháztagot. (A Skót Nemzeti Egyház vendégszerető templomában közülük minden hónap első vasárnapján 70-80-an gyűltek össze.) Egy debreceni ösztöndíjas diák, Drótos Árpád segített neki Genfből, aki 1990. május 6. óta a gyülekezet lelkipásztora.

Barcza József

A BELGIUMI

A Belgiumban élő magyarok az Észak-Franciaországban osztrótt Mikó Piroksa Utóda, Miklós Mária zeti élet gócpontját. missziói lelkési állású által 1938-ban kért államotokat időnként a lenni- jál tovább tanuló teológi-

A második világháború megoldásának, de azén gel, illetve Franciaország z segély- és menekültügyi Egyházon át az ennek tag ronálva. Tagjaik száma lett, akik 159 kisebb- templommal rendelkez veteleket. Sőt egy mikr km-t tett meg. Egy 400

A viruló szervezeti megvonása. A hívek függőségi helyzetbe Pándy András lelkipász lemondott a belga kö

A függetlenek csoport unokáját, a tragikus sor